

ИЗБОРНИЯТ КОДЕКС ДА НЕ НАРУШАВА И ОГРАНИЧАВА ПРАВАТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ!

ПОЗИЦИЯ НА ИНСТИТУТА ЗА СОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ

Като организация, която от 2011 г. наблюдава демократичността и законността на изборния процес и като член на Обществения съвет към Централната изборителна комисия, Институтът за социална интеграция проследи внимателно (доколкото позволяваше публичната информация) приемането на промените в Изборния кодекс в Народното събрание. Публично изразяваме нашата позиция по това законодателно решение, че:

- С част от приетите нови изборни правила се нарушават и/или ограничават основни права на българските граждани.
- Налице е неясна законодателна инициатива по отношение на това как ще се реализират на практика новите текстове.
- Промените не бяха подложени на обществено обсъждане и не беше чул гласът на организациите на българските граждани, които от години следят изборния процес.
- Приетите промени в Изборния кодекс не лежат на стабилни експертно-мотивирани тези, а до голяма степен отразяват политически компромис в управляващата коалиция. Пример за това е въвеждането на задължителното гласуване, което премина през много трансформации, докато накрая се оказа, че не бе приета реална охранителна мярка при наличие на простъпка по отношение на това задължение.
- Стигна се до приемането на крайната санкция, че ако някой не гласува на два последователни национални избора от един и същи тип ще бъде отписан от изборителните списъци. Това не е реален стимул за изборителите да спазват задължителността на вота.
- Важно е да споменем, че лишаването от изборителни права, чрез отписване от изборителните списъци е нарушение на конституционното право на всеки български гражданин да избира. По този начин санкцията срещу решението на гражданин да не упражнява правото си на глас всъщност е ограничаване на пасивното изборително право и би довела до още по-голямо недоверие към реформата в изборното законодателство.
- Произвежда се изстрел с халосни патрони с въвеждането на т. нар. опция „не подкрепям никого“ в изборната бюлетина. На практика този тип вот няма да оказва влияние на изборния резултат и само ще затрудни още повече изборния процес, защото ще задължи изборителните комисии да броят отделно бюлетините, в които изборителят е решил да не подкрепя никого. За по-голяма яснота ще представим пример в процеса за избор на кмет: Съгласно приетите промени в чл.421, ал.1 се добавя т.б, която гласи, че в бюлетината ще се добави квадратче за поставяне на знак „X“ или „V“, отразяващ волята на изборителя, в което е изписано „Не подкрепям

никого“, но в чл.452, ал.3 се казва, че за кмет е избран кандидатът получил повече от половината от действителните гласове с изключение на тези, които са от вида „Не подкрепям никого“, които са отделени в отделна купчинка, съгласно новия текст на чл.438, ал.1, т. 7. По този начин гласът ни едновременно ще е действителен, но и няма да се зачита при определяна на общия брой действителни гласове.

- До голяма степен неработеща е и забраната за формиране на местни коалиции, с обявената цел да не се прикрива корпоративен вот или влияние на бизнес интереси. Това как ще се казват самите коалиции в никакъв случай няма да повлияе над някаква външна за политическия сектор намеса.
- Публично най-голям отзвук имат промените, отнасящи се до секциите в чужбина и начина на гласуване от българите зад граница. Опитвайки се да ограничат неудобната за някого изборна активност в Турция, управляващите всъщност затрудняват гласоподавателите-български граждани във всички останали страни.
- Факт е опитът за политическо обзядване на гражданския сектор с цел повече контрол над самите организации, които са подели и без това тежката задача да се наблюдава изборния процес и де се алармира за нарушения. Стеснителното тълкуване на това, какви могат да бъдат неправителствените организации – наблюдатели на изборния процес стана с промените в чл. 112, ал. 1, т. 1, които гласят, че наблюдателите са: *„изрично упълномощени представители на регистрираните български неправителствени организации, които могат да бъдат само сдружения, регистрирани в обществена полза и с предмет на дейност в областта на защитата на политическите права на гражданите;“*. Изискването за регистрация в обществена полза е нормална европейска практика, но ограничаването в предмета на дейност ще наложи или пререгистрация на много организации с опит и професионализъм в изборния мониторинг, или ще ограничи броя на наблюдаващите организации до удобен малък кръг.

В заключение следва да подчертаем, че отлагателното вето на Президента на Република България, наложено върху приетите текстове в Изборния кодекс, регламентиращи упражняването на вот извън рамките на страната е опит за решаване само на един от проблемите в изборното законодателство. Наложено вето, постигнато под натиска на неправителствения сектор и Обществения съвет към Централната изборна комисия, дава възможност да бъде спечелено още време за дискутиране на начина за гласуване в чужбина, но не и за цялостно преценяване на общата философия на промените в Изборния кодекс.

Институтът за социална интеграция настоява законодателят да преразгледа всички приети промени в Изборния кодекс, които нарушават и ограничават правата на българските граждани.

Институт за социална интеграция

София, май 2016 г.

* Позицията е изготвена от експертен екип на ИСИ с ръководител Георги Кардашев